

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 9.

Lýsingaprisur fyri peltiregju: 30 oyr. á forðsum, 20 oyr. á 3. og 4. stöu. Við stórti lýsingum fæst avsláttur í prisinum.

Tirsdag hin 1. mars 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið — Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brævasvarstodum og skrifstovuni. Telf. 143.

6. árg.

„Stakkala-tingið“.

Mannagongdin í kreppumálinum á Føroya Løgtingi.

Í „Tingakrossi“ nr. 10 av 24. í h. riður „Sunnannaður“ al-goyslur fram móti javnaðar-manninum og sambandsmanninum, tí teir ikki skulu hava tort at líkið eitt ódnartak, men heldur lótu landið undir kong. Hann harmast við rætti, men fer villur, tá hann frikennir sjálfstýrismenn.

„Sunnannaður“ hevur óivað ikki skil á mannagongdini í seinastu eykatingsetu, fari eg tí at biðja blaðið um at prenta hesa grein, ið ikki fekk innivist í seinasta „Føroyatíðindi“. Greinin „Ábyrgdin“ um sama mál var ætlað í næstseinasta blað, ið var mest sum alt sett, táð hon varð skrivað, og var hon tessvegna trond og stlyt til tað minst møguliga. Ein gjallari frágreiðing er ikki bert tørvulig fyri „Sunnannaður“, men eisini — og ikki minst — fyri okkara egnu, at døma eftir teim „protestum“, sum blað okkara boðar frá.

Longu í heyst heittu reiðararnir á tingið um hjálp til goymslu av klippiskinum til at selja, tá líkindi vóru best. Játtað var teimum inn til 300.000 kr. So hvørt sum hesin peningur kom inn aftur, kundi hann lænast út aftur til turking av saltfiski. Hetta vóti at veiðuni, ið á land var komin. Næsti spurningurin var, hvussu skipafloftin skuldi koma út til várs.

Reiðarafelagið gav so aftur umsókn til tingið um at royna at fáa 1 1/4 millión til vega; søgdu teir seg torva henda pening fyri at fáa skipafloftan út.

Løgtingið roknaði framvegis við teim 300.000 kr. frá bankanum og var einmælt um at soka statin um 1 millión.

Táð Ólavskutingið fór heim, varð givið kreppunevndini fullmakt at handla tingsins vegna viðvíkjandi at reisa og nýta nevnda pening til fiskifloftan. Ríkisdagsmenninar var eisini litið á, at teir gødu teirra besta.

Løgtingsins áheitan á ríkisstjórnina, arbeiði hjá kreppunevndini, ríkisdagsmanna royndirnar, alt forði ikki longur enn til 350.000 kr. frá statinum, ið segði seg ikki at kunna ganga longur; og bankarnir vóru ikki til at víka. Teir sögdu, at lögtingsins trygging fyri einum so stórum láni var ikki nóg góð. Nú stóð í botni. Væl var, eftir gjallari uppgávu frá reiðarunum, milliónkravið sett niður í 700.000 kr. Men tað batti einki. —

To Forgrundsfigurer i parlamentariske Forsamlinger.



Folketingspræsident H. P. Hansen.



Rigsdagspræsident Loebe.

Vi bringer ovenfor Billederne af det danske Folketings Formand H. P. Hansen og den tyske Rigsdagspræsident Loebe.

Den 25. Februar, »Kommunisternes røde Dage«, modtog Folketingsets Formand, H. P. Hansen, en Deputation fra Kommunisternes Demonstrationstog til Kristiansborg.

Nationalsocialisterne, med Dr. Goebels som Hoved-speaker, har i de sidste Dage fremkaldt en saa stor Urolighed i den tyske Rigsdag, at det har været vanskeligt for Rigsdagspræsident Loebe at lede Rigsdagens Forhandlinger, og han har til Tider været nødt at hæve Modererne.

350.000 kr. vóru enn eftir at fáa.

Kreppunevndin gav upp — so var einki at gera ulla at reka tingið saman fyri at taka kreppumálið til viðgerðar av nýggjum.

Løgtingið vendi sær aftur til Føroya banka, men tað segði tað sama. Bankin segði seg ikki at vera foran at læna lögtingsins umsókta pening.

Fólkatingsmaður Samuelson setti seg, gjøgnum partamenn í Danmark, í samband við »Finansudvalget« og »Regeringen«.

Tað svar, hann fekk, hildu hann og hansara partamenn gav vón um, at tað fór at bata at vinda sær aftur til ríkisstjórnina. Hesum vóru sjálfstýrismenn imóti, tí teir hildu, at vit høvdu fingið ríkisstjórnar avgjorda svar. Vit javnaðarmenn hildu, at tað ikki kundi forsvarast at sýta einum flokki at royna statin aftur, tá hann heldur vónir vera fyri einum positivum úrsliti. Vit vóru so við aftur eina ferð enn at senda telegram til ríkisstjórnina. Sjálfstýrismenn sendu samstundis ríkisstjórnini boð um, at teir vildu koma fram við einum tolluppskoti. Frá statinum kom einki játtandi svar.

Vit vóru altso ikki komnir eitt hár longri viðvíkjandi at reisa pening. Einasta positiva, ið gjørt var, var viðtøkan um at keypa 5000 tons av salti. Nú var bert ein vegurin eftir, ið tókst at kunna fara til eitt úrslit, nevniliga at viðtaka fleiri

inntøkur til tingið. Tí, teir, ið læna pening, høvdu vígað tingsins innløg og funnið tær ov-hettar til at vera nóg góð tryggingar fyri rentur og avdrátti av stórum lánum út yvir tær ábyrgdir, ið tingið hevði líkið sær uppá, og sum skjótt kundi verða effektivar. Tí eftir konum peningamanna útsøgn verður eitt tiliki uppskot viðtikið av lögtingi og ríkisdegi, eins gott og fast ogn og inntøka at læna uppá.

Sjálfstýrismenn og eg í kreppunevndini vórðu samdir um at seta uppskot um:

1) at endurnýggja viðtøkuna frá í summar um luksustoll. (Hetta uppskot, gjørt til lóg, var tá ætlað til at geva yvir 100.000 krónur).

2) at endurnýggja mitt uppskot frá íjor um avgift uppá tendstíkkar (tað er mett at geva 30—40.000 kr.).

3) at hækka hin núverandi spiritus- og tubbakstollin við 25%, kortini skuldi avgiftin uppá cigarettur, cigarettappír ikki hækast. (Hin núverandi tollurin gevur um 200.000 kr. um árið).

Her afturat settu sjálfstýrismenn uppskot um 1 kr. pr. tonsið av koki og koki, 1/4 oyra pr. kg av olju, 15 oyr. pr. kg av brendum kaffi, 50 oyr. pr. kg av the.

Viðvíkjandi hesum seinasta frá sjálfstýrismanninum helt eg

meg frian at vera við ella imóti, táð atkvøðugreiðsla skuldi verða. Kortini fingi sjálfstýrismenn at vita, at í okkara valgrupu — Viðstein, J. H. Poulsen og eg — var meirluti fyri kol- og olju-avgiftini.

Mín persónliga stóða til avgiftina uppá kol og kokes, olju, kaffi og the var treytað av, hvussu nógv ið gekk ígjøgnum av punktunum 1, 2 og 3.

Varð skarvað so nógv harav, at tað ið eftur var, ikki var nóg mikið til at reisa tað neyðturvuliga lánið uppá, vildi eg greiða atkvøðu fyri so nógvum av tí særliga sjálfstýrisuppskotinum, sum eg helt vera skarvað burtur av felagsuppskotinum, ið eg hevði mett at vera hókandi til lánreisingar.

Skarvað varð burtur av felagsuppskotinum: avgiftin uppá a) hattar og hógvur, b) postpakkar.

Eg greiddi so atkvøðu fyri avgiftini uppá: 1) kol og kokes, 2) olju, 3) the. Kol og kokes- og olju-avgiftin eins og hini punktini, uttan postpakka-, hattar- og hógvu-avgiftin, gingu ígjøgnum við teirri fyrstu atkvøðuni, táð stemmað varð punktvis; theið og kaffið fullu.

Í høvuðsordráttinum, ið var millum ta nevndu atkvøðugreiðsluna og atkvøðugreiðsluna fyri tí punktvis viðtøkna ollum undir einum, kom so ílt ímillum sjálfstýrismenn og sambandsmenn, at sjálfstýrismenn tóku teirra uppskot aftur. Jóanes bóndi segði seg ikki tora at fara niður við einum »so knokkroyttum uppskoti« (hann torir betur at fara við ongum, hóast hann hevur boðað frá uppskoti).

Eg sýtti fyri, at aftur varð líkið tað, ið punktvis var viðtikið av tí uppskotinum, eg hevði verið við at stilla — og gjordi eg til mitt tað av sjálfstýrisuppskotinum, eg hevði greitt atkvøðu fyri, og sum eisini var viðtikið punktvis (kol og kokes og olju).

Eg mælti til at greiða atkvøðu fyri uppskotinum. Ná, táð henda mikla kreppa nivdi landinum, mátti siggjast burtur frá partapolitikki: tað galt já ongum minni, enn annaðhvørt allir fiskimenn okkara skuldu sleppa út ella ikki.

Uppskotið, ið stemmast skuldi um, og sum var punktvis viðtikið, var nóg mikið til lánreisingar. Jóanes bóndi hevði ongan rætt at drepa tað, sjálvt um hann helt tað ikki vera nóg hermansligt at fara niður við. Tað kom kortini at liggja væl yvir 100.000 kr., roknað við sjálfstýrismannatolum:

Kol & kokes.....	20.000 kr.
Olja.....	20.000 -
Hækkingin av spiritus- og tubbaks-tollinum.....	25.000 -
Tennstíkkarnir.....	30.000 -
Spælikort.....	5000 -
Hin skreyttollurin.....	25.000 -
	125.000 kr.

Her afturat er at leggja tær 40.000 kr., ið var viðtikið at loysa til kreppuna.. 40.000 -

Tilsamans 165.000 kr.

Ein tollinntøka uppá 165.000 kr. er eingin knokkroyttur skillingur. Uppá hana kann reísast eitt stórt lán enn 250.000 kr., sum sakt var eftir afturat teim 350.000 + 100.000 kr.

Men sjálfstýrismenn vóru ikki at venda aftur.

Tolluppskotið, ið, gjørt til lóg, vildi givið okkurt um 125.000 kr., og sum var eykatingsins einasta positiva handling fyri at veita pening til vega, fekk bert 2 atkvøður: P. M. Dams og J. H. Poulsens.

Ti er umstøðan ídag tann:

I. Hava reiðararnir sagt satt frá, hvussu teir eru á holdið komnir, verður um 1/3 av okkara skipaflofta at liggja í vár, og tá hava teir, ið mistu kreppumálið burtur í partaklandri, tyngri ansvar, enn teir kunna bera.

II. Fara oll skipini út, hava reiðararnir hildið lögtingið, statin og aðrar fyri gjøldur, tað turra spott, og hava teir so ongan rætt at vinda sær aftur til hvorki lögting ella stat.

Viðvíkjandi hvussu javnaðarmenn hava hugsað sær tingsins luttaking í útgerðini, vísist til álit mitt í kreppunevndini, ið stóð prentað í »Føroya Social-Demokrat« nr. 7.

P. M. Dam.

Fiskimenn frikendir frá at luttaka í havna- útreiðslum.

Sum óivað ollum fiskimannum kannugt, so legði Føroya Fiskimannafelag sak móti Færøernes Rederiforening, orsakað av, at reiðararnir lótu fiskimenn luttaka í havnaútreiðslum. Fiskimannafelagið hevur vunnid sakina, og reiðarafelagið hevur frá-sagt sær rættin til appell.

Fiskimenn, ið avdrignir eru fyri nevndu útreiðslur, kunnu krevja henda pening aftur, og tað við tað sama.

Hans Havstrem,
formaður Føroya Fiskimannafelags.

